

5. Ковальчук О. Розвиток самостійності // Початкова освіта, 2013. – № 37. – С. 26–29.

6. Освіта в Україні, Нормативна база. – К. : КНТ, АТІКА, 2004. – 492 с.

7. Трубочова С. Роль методів самостійного набуття знань в організації пізнавальної діяльності учнів // Рідна школа, 2001. – № 1. – С. 39–42.

Максак І.В.

викладач,

*Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т.Г. Шевченка*

МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ АНГЛОМОВНИХ РЕЦЕПТИВНИХ ВИДІВ МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІЗ СОЦІОКУЛЬТУРНИМ КОМПОНЕНТОМ

Ефективність процесу навчання молодших школярів англомовних рецептивних видів мовленнєвої діяльності із соціокультурним компонентом залежить від низки педагогічних умов.

Беручи до уваги предмет нашого дослідження, комплекс педагогічних умов передбачає реалізацію компетентнісного, особистісно орієнтованого, комунікативно-діяльнісного, культурологічного, інтегративного до процесу навчання; стимулювання творчої пізнавальної діяльності молодших школярів; створення ситуацій успіху шляхом залучення відповідних засобів навчання; науково-методичне і матеріально-технічне забезпечення навчально-виховного процесу під час формування соціокультурної компетентності; створення моделі навчання учнів молодшого шкільного віку англомовного слухання і читання текстів соціокультурного характеру із комплексним оволодінням ними складниками соціокультурної компетентності; створення сприятливого англомовного інтерактивного культурного навчального середовища; використання доцільно відібраного лінгвосоціокультурного навчального матеріалу; реалізацію полісенсорного підходу під час навчання дітей молодшого шкільного віку читати і слухати англомовні тексти із соціокультурним потенціалом, що знаходить своє відображення у застосуванні відповідних технологій навчання; моделювання реальних іншомовних комунікативних ситуацій, спрямованих на міжкультурну комунікацію з носіями мови у типових сферах спілкування; урахування дидактичних і методичних принципів, що обумовлюють мотиваційний змістовий і процесуальний компоненти навчального процесу.

Проблема визначення методичних принципів навчання іноземних мов і культур жваво дискутується як у вітчизняних, так і у зарубіжних фахових виданнях, проте її науковий потенціал не можна вважати дослідженим повністю. Тому метою цієї наукової розвідки є виокремлення методичних принципів навчання англомовних рецептивних видів мовленнєвої діяльності із соціокультурним компонентом. Систематичне й цілеспрямоване впровадження цих принципів у практику формування соціокультурної компетенції в процесі оволодіння англомовним спілкуванням має сприяти поєднанню мовної обізнаності з практичним володінням мовленнєвою діяльністю у відповідних ситуаціях спілкування.

Під методичними принципами ми розуміємо вихідні положення, що «у своїй сукупності визначають вимоги до навчального процесу в цілому і його складників (цілей, завдань, засобів, організаційних форм) зокрема» [1, с. 110].

В аспекті нашого дослідження пріоритетними виступають принцип комунікативності, принцип інтегрованого навчання видів мовленнєвої діяльності та аспектів мови, принцип урахування рідної мови і культури.

Принцип комунікативності передбачає відтворення у навчальному процесі основних характеристик реального процесу комунікації. У рамках цієї розвідки реалізація принципу комунікативності має на меті відтворення у процесі формування соціокультурної компетентності під час навчання аудіювання і читання основних характеристик, властивих опосередкованому спілкуванню. На нашу думку, методичній інтерпретації підлягають такі характеристики опосередкованої комунікації, як вмотивованість (забезпечується відбором текстів, зміст яких відповідає інтересам учнів початкової школи щодо соціокультурної тематики); ситуативність (визначається типом поставленої комунікативної задачі, метою аудіювання і читання, можливою сферою використання отриманої соціокультурної інформації); активність (передбачає внутрішню активність учнів, спрямовану на отриману інформацію, а також створення умов для активної реакції на отриману інформацію) та цілеспрямованість (полягає у прагматичності опосередкованого спілкування, що проявляється у забезпеченні учнем комунікативної потреби у новій та актуальній соціокультурній інформації).

Згідно з принципом інтегрованого навчання видів мовленнєвої діяльності та аспектів мови відбувається комплексне оволодіння видами мовленнєвої діяльності та їх структурними компонентами. Так, наприклад, опанування лексикуою із соціокультурним потенціалом здійснюється під час англійського аудіювання/читання, а розвиток уміння виділяти головну чи другорядну соціокультурну інформацію або прогнозувати розвиток подій за заголовком тексту, що сприймається, можливе і в аудіюванні, і в читанні. У нашому дослідженні згаданий вище принцип відображає, з одного боку, тісну взаємодію лексичного, граматичного, соціокультурного аспектів у процесі навчання англійської мови і культури та збереження комплексного підходу у формуванні умінь мовленнєвої діяльності – аудіювання, читання, говоріння, і письма, а з іншого боку – враховується специфіка кожного аспекту мови і виду мовленнєвої діяльності. Варто зазначити, що основу такого навчання складають тексти соціокультурного характеру, що сприяють формуванню і удосконаленню мовних навичок та розвитку і закріпленню мовленнєвих умінь. Тексти можна сприймати на слух і читати, переказувати і обговорювати, висловлюючи свою думку в усній і письмовій формах, виконувати проектні і творчі завдання на соціокультурну тематику.

Реалізація принципу взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності та аспектів мови у навчально-виховному процесі передбачає урахування: специфіки кожного окремого аспекту мови чи виду мовленнєвої діяльності; комплексного оволодіння видами мовленнєвої діяльності; інтегрованого характеру навчання видів мовленнєвої діяльності та їх структурних компонентів.

Принцип урахування рідної мови і культури у процесі формування соціокультурної компетенції у рецептивних видах мовленнєвої діяльності ґрунтується на концепції діалогу культур, що передбачає взаємодію, як мінімум двох різних культур у процесі підготовки до міжкультурного спілкування. Вказаний принци реалізується у двох напрямках. По-перше, ми вважаємо за необхідне враховувати рідну культуру учнів під час визначення труднощів, що можуть виникнути у них у процесі читання чи аудіювання автентичних англійських текстів. По-друге, реалізація зазначеного принципу передбачає співставлення учнями іншомовної (англійської) культури з рідною (україномовною), оскільки саме під час порівняльного вивчення культур виявляються суттєві особливості іншомовної культури.

На наш погляд, компаративний аналіз двох культур активізує наявні в учнів знання, досвід, асоціації, що полегшує засвоєння та запам'ятовування нової

інформації. Крім того, опора на рідну культуру у процесі формування соціокультурної компетенції сприяє усвідомленню учнями не лише специфіки світосприйняття носіїв іноземної мови, але й особливостей суспільної свідомості власного народу.

Таким чином, ми визначили і проаналізували низку методичних принципів, які мають бути враховані у процесі навчання учнів молодшого шкільного віку англійської мови і читання із соціокультурним компонентом.

Подальші наукові розвідки ми плануємо здійснювати у напрямку виокремлення й обґрунтування методів формування англійської соціокультурної компетентності у рецептивних видах мовленнєвої діяльності.

Список використаних джерел:

1. Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика : підручник для студ. класичних педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.

Матвієнко К.М., Микульшина Т.В.

студентки;

Науковий керівник: **Січко І.О.**

кандидат педагогічних наук, доцент,

Миколаївський національний університет

імені В.О. Сухомлинського

СПІЛКУВАННЯ З ПРИРОДОЮ ЯК ЗАСІБ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Катастрофічний стан навколишнього середовища, що нині вже істотно визначає здоров'я людей, тривалість їх життя, саму можливість стабільного існування, спонукає до дослідження та роздумів усіх небайдужих людей. До проблеми природокористування звертаються політичні діячі, письменники, економісти, соціологи та ін. Власне, стає зрозумілим, що сфера природокористування повинна служити об'єктом пильної уваги кожного з землян. Лише за такої умови можна вивільнити раціональні, гуманістичні принципи, які сприяють розв'язку екологічних проблем.

Наразі, важливо щоб всі – дорослі і діти – стали на шлях співробітництва з природою. Тому одним із основних завдань у сучасній школі є виховання підростаючого покоління. Велику роль тут повинна відігравати початкова школа, яку можна розглядати як першу сходинку збагачення людини знаннями про природне і соціальне оточення, знайомство її з загальною, цілісною картиною світу і формування науково-обґрунтованого, морального і естетичного ставлення до нього.

У вирішенні цих завдань першорядну роль повинна відігравати екологічна освіта та екологічне виховання. Від успішності здійснення екологічної освіти, формування нового екологічного мислення великою мірою залежить майбутній стан природного середовища [7, с. 23].

Великий внесок в розвиток «матеріалістичного» виховання, тобто виховання на лоні природи, зробив видатний педагог Ян Амос Коменський. Через всі його педагогічні твори і, зокрема, через його головну працю «Велика дидактика»,